

NATTVAKAN

Medlemsskrift för HFK

HFK

ÅRG. 15

NR 2

2001

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB

Nattvakan

utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemsskap är för närvarande
70 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemsskap i HFK är dock oberoende av medlemsskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samla och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågelfrågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande

Owe Nygren
Stenbergsvägen 1
824 40 Hudiksvall
Tel. 0650-155 83

Vice ordförande

Mats Sundkvist
Båtsmansvägen 6
824 40 Hudiksvall
Tel. 0650-167 29

Sekreterare

Karin Svensson
Blockvägen 16 F
824 34 Hudiksvall
Tel. 0650-175 37

Kassör

Lars-Göran Lindström
Slåttärvägen 13
824 40 Hudiksvall
Tel. 0650-141 21

Övrig ledamot

Bo Fagerström
Dalgatan 10
824 42 Hudiksvall
Tel. 0650-59 51 58

Suppleant

Maria Dunder
Storgatan 52 A
824 23 Hudiksvall
Tel. 0650-137 72

Suppleant

Niclas Vallin
Brantens väg 3
824 34 Hudiksvall
Tel. 0650-974 76

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb
har ett digert utflyktsprogram
under alla årstider.

Tryckt av:
Toli-Karttryck
Valbo

Sett i markerna

Mats Axbrink

ÅRET HADE JU INLETTS med en extrem varm januari då flera märkliga vinterfåglar noterades. Vintern avslutades dock kyligt och få fåglar gladdes i vintermörkret, dock sågs ett gäng alförrådare på Kuggören och en ung fjällugglehona på isen utanför Mellanfjärden.

Vårens väder kan väl karaktäriseras som ganska ovanligt då det egentligen inte förekom några extrema bakslag alls. Bakslag ger ju ofta mängder med fåglar att observera, men det är ju en vädertyp vi gärna kan vara utan! Av intressanta arter i april kan framhållas en citronärsla vid Hornslandsudde, tre forsärlor (två på soptippen och en i Sanna) samt en svart rödstjärt i Iggesund. Mindre oväntat var en hanne ringtrast vid Finflo samma dag som årets första fjällgäss anlände. Fjällgässen följdes sedan upp noggrant och när våren närmade sig slutet hade hela 35 olika individer noterats. Annars var det ganska magert med rastande ovanligare gåsar under våren, en prutgås dock undantagen.

Under några dagar i slutet av april kom den stora stöten av tranor och över 1000 individer sträckte norrut den 23:e. Samtidigt kom förstas rovfågelsträcket i gång och minst tre olika pilgrimsfalkar noterades. På

Fortsättning sidan 17

INNEHÅLL nr 2 - 01

Sett i markerna 3

Mats Axbrink

Fågelrapporter från Hudiksvalls-
trakten 1967-68 4

Karin Svensson

Hjälp till att mata
fåglarna i vinter 6

Maria Dunder, Seve Sundkvist

Fågelkryss 7

Karin Svensson

Ölandsresan 2001 8

Karin Svensson

Vadarsträck 12

Lars Norman

Notiser 13

Att rapportera via Svalan 18

Mats Axbrink

Sjöfågelmärkning 20

Mats Sundkvist

Program Höst-vinter 22

Foto på framsidan: Storspov.

Bo Silwer

Foto på baksidan: Slaguggla.

Börje Olsson

Jung turturhane. Foto: Ole Kallander.

Fågelrapporter från Hudiksvallstrakten 1967-68

Karin Svensson

Hittade några gamla nummer av Vår fågelvärld på ett antikvariat för ett tag sedan. I ett av numren (nr 2/1969) fanns fågelrapporter från Hudiksvallstrakten redovisade. Det kan vara trevligt att se vilka arter som rapporterades vid den tiden. Kul är också att flera av personerna som nämns i rapporten fortfarande är aktiva skådare i vår fågelklubb.

Havssula: 1 ex observerades på Njutångersfjärden 23/5-1967 av Tycko Söderlund och Enar Sjöberg. Den låg på vattnet och kunde studeras på cirka 50 m håll. Arten är tidigare inte rapporterad från Hälsingland.

Storskarv: Den 15 september 1967 hittades en döende storskarv vid Mössönäset, Njutånger av Lennart Nordlund. Fågeln insändes till Nils Höglund vid Boda viltforskningsstation.

Årta: Vid naturvännernas utflykt den 1/5-1968 observerades ett par i en liten tjärn utanför Hudiksvall. (Sigvard Carlsson)

Skedand: 4 ex uppehöll sig under hela maj 1968 i Sjömyrasjön, Delsbo. (Sigvard Carlsson)

Grågås: Ett häckande par iaktogs 1967 strax N Hudiksvall. Troligen parkfåglar från Hudiksvall. (Sigvard Carlsson)

Vitkindad gås: Den 23/10-1967 landade en flock på 10 fåglar på en åker i Stamnäs, N Hudiksvall. Vid tillfället fanns endast sju "tama" vitkindade gäss bland Hudiksvalls parkfåglar. (Sigvard Carlsson)

Brun kärrhök: Den 23/4-1968 kunde Eric Udd på nära håll studera en hane och en hona som seglade över Mörtnorfjärdens vidsträckta vassängar.

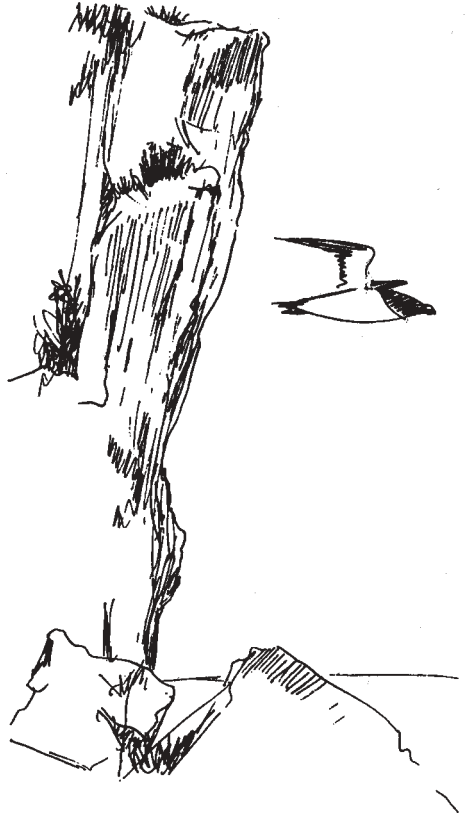
Vaktel: Årligen hörs något enstaka ex. Vid Fläckakärret hördes 2 ex 1967 (Enar Sjöberg) samt vid Skesta, Gnarp 1 ex 1968. (Lars Norman)

Småfläckiga sumphönan: Tycks öka och är numera årsviss på många lokaler. Vid Fläcksjön, Jättendal ringmärktes 3 fåglar av Eric Norin 1968.

Kornknarr: 1 ex hördes en vecka i juni 1968 på en åker i Gnarp. (Lars Norman)

Tretåig mås: Lennart Nordlund rapporterar ett fynd från Mössönäset, Njutånger. Den samma fågeln sågs dagligen under juli 1967.

Tordmule: Under häckningsperioden 1967 uppehöll sig 6 ex på Toppskär utanför Njutånger. (Enar Sjöberg)

Turturduva: En ensam fågel sågs i trakten N Hudiksvall under våren och sommaren 1967. Den kunde ofta studeras på mycket nära håll. (Eric Udd, Sigvard Carlsson)

Turkduva: 1 ex uppehöll sig 15-23/5-1968 i Jättendal. Den besökte dagligen en gård där den begärigt åt av utlagda ärter. Turkduvan är tidigare inte rapporterad från Hälsingland. (Eric Norin, Lars Norman, Sigvard Carlsson)

Berguv: Inom distriktet finns fortfarande något par. En lyckad häckning med två flygga ungar kunde noteras under 1967. (Enar Sjöberg, Sigvard Carlsson)

Härfågel: Under oktober 1968 inkom flera rapporter om observationer, bland annat i Gnarp 22/9 (Lars Norman) och Stamnäs 10-16/10 (Verner Eriksson, Sigvard Carlsson). Det gällde troligen samma fågel.

Gråspett: Eric Udd rapporterar om ett fynd 22/1-67 samt upprepade besök av en hane vid hans gård under maj samma år. En hona i Stamnäs besökte fågelborden regelbundet okt-dec 1968. (Sigvard Carlsson)

Sommargylling: Den 12/6-1968 fann en arbetare vid Ilsbo industrier en död fågel som inlämnades till konservator Eric Norin

Gräshoppsånare: I slutet av juni 1968 hördes en sjungande hane i Bäling, Jättendal. (Eric Norin, Lars Norman)

Rörsångare: Förekommer årligen på några platser. Häckning är troligen vanligare än vi känner till. I Dalboviken kunde häckning konstateras 1968. (Sigvard Carlsson)

Gulsångare (härmsångare): En sjungande hane uppehöll sig i Bäling, Jättendal under juni 1968. (Lars Norman)

Forsärla: Seimer Stolpe rapporterar ett fynd av en ensam hane i Via i slutet av maj 1968.

Rosenfink: En väl utfärgad hane uppehöll sig i Njutånger 26-30/6-1967. (Enar Sjöberg)

HJÄLP TILL ATT MATA FÅGLARNA I VINTER

Maria Dunder, Seve Sundkvist

SNART ÄR VINTERN HÄR med snö och kyla. Många av sommarens fåglar har flyttat till sydligare breddgrader där det finns gott om mat även vintertid, men för de fåglar som troget stannar kvar hos oss blir tillvaron lite kärvare och det gäller för oss att hjälpa till i sökandet efter föda.

När skall man börja mata fåglarna?

Svaret man får på den frågan är ofta "När den första köldknäppen kommer" eller "När den första snön fallit". Det är svar som kan innebära stora variationer från år till år. Därför kan du ha första oktober som regel, oftast har det då börjat bli kallare och det gör inget om du börjar mata för tidigt. Sedan fortsätter du att mata åtminstone till första maj, och det är jätteviktigt att du inte slutar mata för tidigt.

Var skall jag placera mitt fågelbord?

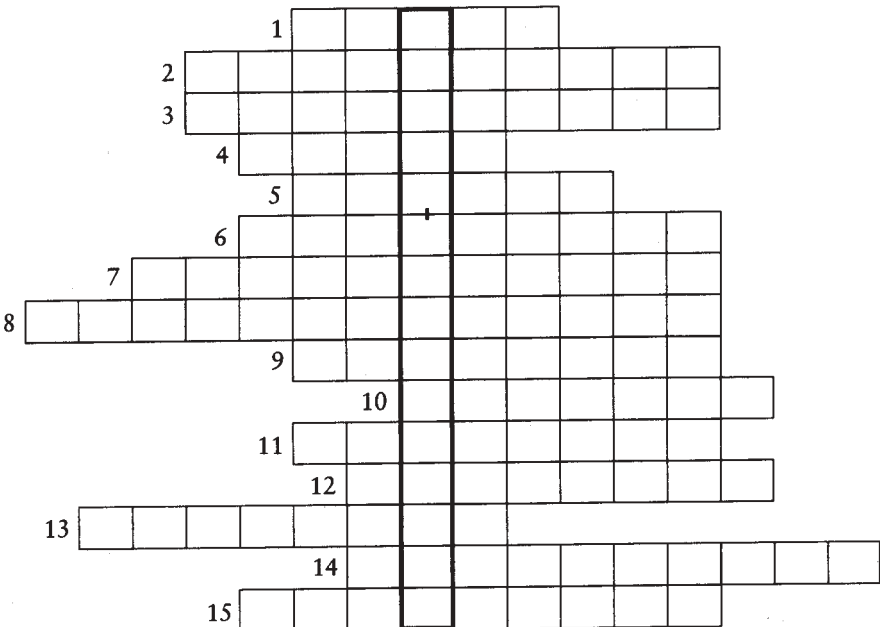
Du bör tänka på att välja ett skyddat läge för ditt fågelbord, gärna i närheten av ett träd då fåglarna hämtar mat på fågelbordet och sedan flyger till närmsta gren för att sätta sig

Fortsättning sidan 21

FÅGELKRYSS

ATT KRYSSA HAR PÅ SENARE TID blivit en allt större del av fågelskådningen. Som alternativ till alla livskryss, tomtkryss, dubbelkryss, ädelkryss och andra mer eller mindre skumma kryss kommer här ett fågelkryss i form av en ordfläta. Lös de vågräta orden, som alla är olika fågelarter, med hjälp av ledtrådarna nedan. När du löst alla orden kommer du i de inramade vågräta rutorna att få det latinska namnet på en ovanlig svensk häckfågel med viss anknytning till vår kommun. Vill du vara med att tävla om ett pris i form av en fågelbok, skickar du in en kopia på din lösning till: Karin Svensson, Blockvägen 16 F, 824 34 HUDIKSVALL. Senast den 15/12 vill jag ha din lösning. Vinnaren kommer att presenteras i nästa nummer av Nattvakan.

- 1 Grus grus
- 2 Tofsprydd tätting
- 3 Spinner i skogen
- 4 Guding
- 5 Vår största uggla
- 6 Vippar på stjärten
- 7 Långdistansflyttare
- 8 AIK-färgad flöjtare
- 9 Brun fågel med vita prickar och vit undergump
- 10 Upplands landskapsfågel
- 11 Drar över sitt revir
- 12 Alka
- 13 Tidig vårfågel
- 14 Sveriges minsta fågel
- 15 Skicklig imitator av ormråkens jamande läte

Ölandsresan på Öland. Foto: Karin Svensson.

Ölandsresan

23-27/5 2001

Karin Svensson

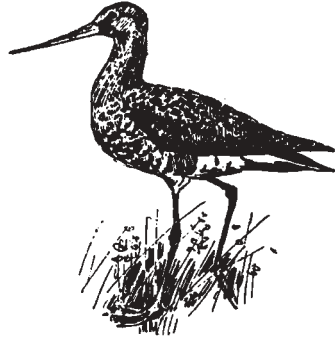
EFTER FJOLÅRETS MYCKET LYCKADE RESA till Hornborgasjön bestämde vi, som även detta år fortsatt gå i fågelcirkel, att göra en ny resa som avslutning på vårterminens studier. Denna gång skulle vi åka till Öland. Några av kursdeltagarna hade varit där och skådat fågel tidigare, men för flera av oss var det första gången vi besökte Öland. Redan i början av februari började vi planera vår resa. Vi beställde böcker om fågellokaler på Öland, fåglar typiska för Öland och kollade in bra

siter på nätet. De som till slut kunde följa med på resan var Britt Nordling, Maria Dunder, Kristina Sjöström, Seve Sundkvist, Krister Karlsson och jag (Karin Svensson). För att vara säkra på att verkligen få se riktigt många fåglar, tog vi också med oss "Årets skådare" Mattias Backlund och tomatodlaren Lars-Göran Lindström.

Vi startade vår resa klockan ett onsdagen den 23:e maj. Direkt efter att vi satt oss i bussen började Lars G räkna resekryssen, det

vill säga alla arter vi såg under hela resan. Redan innan vi lämnat Hudiksvall hade vi alltså räknat in arter som skata, kråka och björktrast. Denna reselistas skulle senare visa sig bli oerhört viktig och styrande för vilka lokaler på Öland vi skulle besöka. Efter några kortare stopp för kaffe och mat, samt viss förvirring om bussens fläktsystem (jag hade nämligen tryckt in knappen "återcirkulation" vilket gjorde att det blev olidligt hett inne i bussen och alla höll på att dö av syrebrist) kom vi fram till vårt första mål, Skärlunda gård utanför Norrköping. Där hade en tofs-lärka uppehållit sig en tid och nu ville också vi beskåda denna raritet. Lärkan var mycket samarbetsvillig och visade upp sig fint sittande på en stolpe. Vi fick också se och höra den i spelflykt, mycket vackert! Mattias fick samtidigt en rejäl bonus, då han var den enda som hann med att se en snabbt överflygande biätare.

Första natten bodde vi på vandrarhemmet i Böda på norra Öland. Tanken var att vi sedan skulle "skåda" oss ner söderut. Halsbandsflugsnappare var en art som alla ville se, och en bra lokal för den arten var Löttorps samhälle. Vi traskade omkring längs bygatan och försökte lite diskret titta in i folks trädgårdar. Efter en liten stund fick vi napp, en flugsnappare med tydligt vitt halsband satt och sjöng på en TV-antenn. Lite senare såg vi ytterligare en sittande i ett träd. Mycket nöjda med starten på dagen fortsatte vi till Högby hamn, en lokal med såväl fina vadarstränder, betade strandängar som grunda lagun. Vi var nästan helt ensamma och kunde i lugn och ro titta på alla fåglar. Gravänder, skärfläckor och småtärnor fanns det gott om. I lagunen fanns skedand och årtar och flera olika vadararter, men allra vackrast var ändå de fyra smalnäbbade simsnäpporna som också rastade där. Ännu mer nöjda fortsatte vi resan söderut. Det dröjde

inte länge förrän någon ropade "hane ängshök flygande på vänster sida om vägen". Det var resans första, som senare skulle följas av många fler. Vid Kapelludden fick vi se rödspov på nära håll. Där träffade vi också på några skådare från Söderhamn. När vi passerade Stenhusa passade vi på att besöka SOF:s butik, lite shopping måste man ju unna sig även om man är på skådarresa. Sent på eftermiddagen kom då det första larmet som vi åkte på. En turturduva hade upptäckts vid Sebybadet och den skulle enligt uppgift vara stationär. Den ville vi se, och det ville uppskattningsvis ytterligare 300 personer. Invasion av skådare, men fågeln satt snällt stilla tills alla hade hunnit se den. Efter cirka 30 minuter lyfte den och flög iväg. Några sent inkomna skådare fick besviket vända om, och vi förstod att ska man åka på larm gäller det att köra fort. Innan dagen var slut blev det ytterligare en ny art. På vägen mot Kastlösa där vi skulle bo resten av tiden, upptäckte Krister ett gäng raphhonor ute på en åker.

Nästa dag, fredag, skulle visa sig bli lite grann av missarnas dag. Vi gick upp redan klockan fyra, för att komma iväg så tidigt som möjligt. Alldeles intill stugorna där vi bodde, hade dagen innan en brandkronad kungsfågel hållit till. Vi letade förgäves, och gav till sist upp. Istället åkte vi till Sandviks camping där en lundsångare skulle sitta och

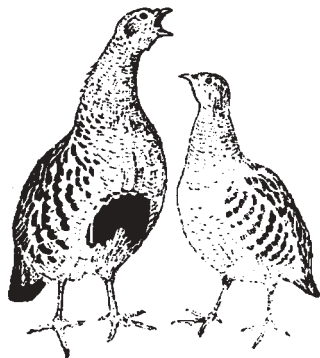
Vy från Norra lunden på södra Öland. Foto: Karin Svensson.

sjunga. Efter en stunds letande fick vi ge upp även den fågeln, men dessa två missar räddades ändå av att Krister äntligen fick se sin hett efterlängtade hämpling! Ottenby lund var nästa resmål. Där hade vi förhoppning om att få höra både sommargylling och mindre flugsnappare. Men eftersom vi hade ägnat några morgontimmar åt att leta de andra fåglarna kom vi för sent till lunden, många av lundens fåglar hade redan tystnat. Nu gjorde inte det så mycket, det var så otroligt vackert att bara gå omkring och njuta av denna lövskog, så helt olik den skog vi är vana vid hemifrån. Lite plåster på sårn fick vi också av en fin kattuggla som satt i ett träd. Höksångare lyckades vi också hitta och Lars-Göran och Krister fick faktiskt höra en mindre flugsnappare sjunga när de gick tillbaka för att hämta bussen. Resten av gänget fick vänta på mindre flugsnappare tills dagen därpå, då vi såg till att vara i lunden riktigt tidigt på morgonen. En riktig "vinstlott" fick vi när vi trötta och hungriga stannade

på en ICA-affär för att handla. Det visade sig att just den dagen firade affären ettårsjubileum och bjöd alla kunder på ett buffébord med massor av godsaker. Det var bara att plocka för sig av korvar, skinka, olika sallader, exotiska frukter med mera. Åtta utsvultna skådare flockades runt bordet, och så här efteråt är man glad över att ingen i affären kände igen oss. Vid sextiden på kvällen kom så ytterligare ett larm. En sibirisk tundrapipare hade upptäckts vid Mellby ör på östra sidan av ön. Det var bara att sätta sig i bussen, köra över till östra sidan och leta sig fram till rätt lokal. Det var inte svårt att hitta rätt, båda sidor av vägen kantades av rader med parkerade bilar och på traktörvägen ner till stranden gick det ett lämmeltåg av skådare. Bonden som ägde marken var nog inte speciellt glad. Men precis när vi hunnit fram kom nästa larm, tundrapiparen hade lyft och dragit iväg! Osis, vad skulle vi nu hitta på? Någon föreslog att vi skulle åka till Sebybadet igen, den lokalen låg alldeles i

närheten. Detta visade sig vara ett strålände förslag, det dröjde inte länge förrän vi fick se en myrsnäppa i strandkanten. Snäppan lät sig beskådas på mycket nära håll och vi kunde verkligen i detalj studera alla karaktärer. Kanske resans roligaste observation? Vi hittade också en rastande blåhake på stranden, en mycket viktig art för vår lika viktiga reselista.

Lördagen var sista dagen på Öland. Efter vår tidiga morgon i Ottenby lund fortsatte vi till Ölands södra udde. Det blåste kraftigt och de vindskydd som fanns kom väl till pass. Runt udden låg otroliga mängder ejder. Mattias jobbade hårt och grejade både myrspov och sillgrissla till reselistan. Mitt på dagen kom larmet om en rosenstare i Kåtorp, en liten by ungefär mitt på ön. Det rådde delade meningar om vi verkligen skulle åka på något mer larm, men till sist bestämde vi oss för att göra ett nytt försök. Väl framme visade det sig att det var minst lika mycket folk som vid tidigare larm, men dessvärre ingen rosenstare. Det var också ganska förvirrat då ingen som var där exakt visste var fågeln hade setts. Vi gav upp ganska snart och Seve fällde den numer klassiska kommentaren "Tänk om alla som står här och glori ut över en åker istället skulle åka hem och spika ihop varsin fågelholk, tänk vad mycket de skulle hjälpa fåglarna då". På eftermiddagen bestämde vi oss för att åka till Stenhusa igen. Efter vägen över alvaret stod skådare och spanade efter den kejsarörn som larmats flitigt under dagen. Kejsarörnen visade sig några dagar senare inte vara en kejsarörn utan en större skrikörn, någon hade lyckats filma fågeln och sedan låtit några experter granska filmen. Framme vid Stenhusa var det folksamling efter vägen igen. Vi visste att en stäpphök hade setts så vi stannade också till. "Där flyger det nåt som kan vara en stäpphök" sa Lars-Göran redan innan han

hunnit ut ur bussen, och mycket riktigt, det var en juvenil stäpphök med tydlig mörk halsboa och ljus halskrage. Kul! På väg från Stenhusa stannade vi till vid Bråbykärret. Nu skulle vi jobba på reselistan. Tre nya arter blev det där, gråhakedopping, brunand och enkelbeckasin. Av arter som kunde förväntas saknades nu bara svarthakedopping och knipa. Därför var vi tvungna att åka till en sista lokal på Öland, Albrunna kalkbrott, där vi hittade svarthakedopping i en av de vattenfyllda dammarna.

På söndagen var det så dags att åka hemåt. Vi startade tidigt men stannade redan i Kalmar. Där skulle vi leta efter gulhämpling i en talldunge intill sjukhuset. Efter en stunds intensivt lyssnande efter gulhämplingens speciella sång gav vi upp för att försöka på ett nytt ställe. Vi hade fått tips på att lyssna i en park mitt emot högskolans bibliotek. Men inte heller där fick vi höra något. Vi åkte istället vidare ut till Kalmar dämme, ett fint våtmarksområde strax utanför stan. Där kunde vi på nära håll se hur ett pungmespar flög in och ut i sitt fantastiskt vackra bo. Skäggmes fanns också på samma ställe, vi kunde höra dem i vassen men lyckades inte få syn på dem. Nu återstod den långa resan hem till Hälsingland. Eftersom knipa fortfarande saknades på reselistan, spanade alla

febrilt i alla sjöar vi passerade. Inte en knipa någonstans, tänk att en så vanlig art helt plötsligt är som bortbläst! Inte förrän vi kom till Ålsjön utanför Söderhamn lyckades vi

hitta en knipa, men där låg det antligen en. Då hade vi också fått meddelande om att fyra utfärgade fjällpipare upptäckts på en åker i Hög. Efter att ha tömt bussen på all packning var det bara att åka ut till Hög och titta på de nästan osannolikt vackra fjällpiparna. Det var kanske resans allra finaste observation. Borta bra men hemma bäst!

När vi summerade resan och räknade ihop arterna på vår reselista blev det 149 st. Antalet nya arter för var och en varierade mellan 3 som minst och 30 som mest. Alla var mycket nöjda med alla fåglar vi fått se och allt nytt vi lärt oss. Dessutom hade vi också väldigt roligt tillsammans, det var många goda skratt under de här fem dagarna. Öland är definitivt ett ställe dit vi tänker återvända.

VADARSTRÄCK

VID ETT TELEFONSAMTAL med Mats Axbrink den nionde augusti fick jag reda på att det börjat röra på sig bland vadarna uppe i norr. Det innebar att jag vid 6-tiden påföljande morgon stod parkerad på en strandvall söder om Norrfjärden (Vattingen) spanande efter ett eventuellt vadarsträck. Himlen var mulen och det blåste en måttlig, sydlig vind.

Jag behövde inte vänta så värst länge förrän den första vadarflocken dök upp, en blandflock av myrspovar och kustpipare. De sträcker gärna tillsammans, har tydligen samma "utväxling". Det var dessa arter som helt kom att dominera dagen. Flock efter flock passerade. Ibland kom flockarna tätt, ibland med långa uppehåll. Alla flockar där det gick att skilja arterna åt räknades och jag noterade att myrspovarna var i klar majoritet. Flera stora flockar gick för långt ut för att få ett begrepp om artsammansättningen.

Då och då pilade smärre krickflockar förbi. Av arter som passerade i mindre antal

kan nämnas fyra unga dvärgmåsar, småspov, strandskata, kärrsnäppa och större strandpipare, vilka alla bidrog till att förgylla denna dag, som för mig blev en minnesvärd namnsdag.

När jag avbröt hade jag för de talrikaste arterna noterat 570 myrspovar, 200 kustpipare och 90 krickor.

Stort sträck av bläsand den elfte september. Från Hartskär mellan Sör- och Norrfjärden räknades under 3 timmar 4 150 exemplar.

Lars Norman

Ringmärkningskurs på Landsort

MELLAN DEN FEMTE OCH TIONDE AUGUSTI bjöd Landsorts fågelstation utanför Nynäshamn in till en ringmärkningskurs. Kursens syfte var att ge grundläggande kunskaper vad gäller ringmärkning och plockning av fågar ur nät. Från början var maxantalet deltagare satt till åtta personer, men intresset var så stort så man ökade antalet till elva. Från vårt område deltog undertecknad, Mattias Backlund och Krister Karlsson. Till detta kom de tre ledarna Bosse, Mattias, och Lena. Det var ett gäng i alla åldrar, boende från Malmö i söder till Sundsvall i norr, och med helt olika vanor inom ringmärkning. Vissa hade plockat mycket fågel förut, vissa plockade för första gången, men trots det var kursen utvecklande för samtliga. Under kursdagarna fick man plocka fågel ur näten, och sedan själv prova på att ringmärka fågeln. I början var det naturligtvis knepigt för de flesta, men efter att ha ringmärkt några fåglar så började det flyta på bra. Dock var fågeltillgången högst begränsad, det var fångster på mellan 9 och 30 fåglar på en förmiddag. De fåglar som blev populärast hos de flesta var de två sparvhökarna som fångades en av dagarna.

Förutom praktiskt övande så hölls ett flertal teoripass, där ledarna bland annat gick igenom hur en fågel är uppbyggd och liknande. Vid ett teoripass kom Thord Fransson från Ringmärkningscentralen och höll ett spännande föredrag, då han bland annat berättade om intressanta återfynd.

Mellan teori- och praktikpassen bjöds det på förstklassig mat, tack vare ledaren Lena

som var matvärd under kursen. Den tid som blev över ägnades åt sträckskådning, framförallt lite grann mellan nätrundorna på morgonen, samt på kvällen. Under kursen passerade ett stort antal tärnor och vadare förbi ön, till exempel över 2 000 kärnsnäppor på några timmar samt de flesta arktiska vadarna. Godbitarna på sträckfronten var småtärna, kentsk tärna, samt skärfläcka. Vid slutet av kursen var alla nöjda med det som de fått lära sig och ledarna fick beröm för en väl utförd kurs.

Mattias Backlund

Fjällgäss

I SLUTET AV APRIL kom de första fjällgässen till Hudiksvall. Efter förra höstens rekordantal var det spännande att se hur många som skulle passera våra trakter under våren.

Totalt rastade 35 fjällgäss hos oss under april och maj månad. Fler och fler av gässen är omärkta, födda i frihet, vilket är positivt men gör det också svårare att beräkna antalet. Av de rastande fåglarna var elva gamla, märkta fåglar.

I mitten av maj lämnade fjällgässen Hudiksvalltrakten för att fortsätta sin flyttning mot sina häckningsplatser i södra Lapplandsfjällen.

I mitten av juni var Bosse Fagerström upp till häckningsområdena och observerade några par som inlett häckning.

Som vanligt återvände några av gässen redan i början av juli till Hudiksvall för att rugga. Tio stycken, därav fyra märkta genomförde sin ruggning i Lillfjärden.

I mitten av augusti kom ytterligare två gäss, så nu var antalet uppe i tolv.

Den 28 augusti var jag ner till Lillfjärden och kunde då till min stora glädje konstatera att ett par med fyra ungar hade anlänt. Dagarna efter kunde ytterligare tre par med ungar ses. Totalt hade nio ungar fötts bland de fjällgäss som rastar hos oss, en fler än i fjol. Ett par som rastar i Dalarna hade liksom i fjol och förfjol med sig sex ungar vilket gör att totalt minst 15 ungar fötts i svenska fjällvärlden i år.

Med en senare anländande gås så rastar i nuläget 42 fjällgäss i Hudiksvall, en liten men ändå ökning jämfört med rekordsumman i fjol. Hela den svenska populationen uppgår till mellan 70 och 80 exemplar. Stammen verkar hålla sig ganska stabil, till och med en liten ökning, trots att inga utplanteringar gjorts under de senaste två åren.

Lars G

Jubileum

DEN TOLFTE SEPTEMBER RINGMÄRKTES fågelnummer 20 000 på Reffelmansviken. Det blev som sig bör den mest ringmärkta arten, nämligen en lövsångare. Den fick en ring med nummer BT 00992 påsatt på ett av sina ben. Annars så har årets ringmärknings-säsongs med slöjnat varit ganska dålig.

Vi började som vanligt de första dagarna i augusti och i början fick vi ganska hyfsat med fågel i näten. Men snart minskade fångsterna rejält. Framför allt var mängden lövsångare mycket låg, kanske beroende på den dåliga insektsåsongen (nästan ingen mygg varken här eller uppe i Lappland). Dessutom så regnade det flera morgnar så märkningen fick inställas. Antalet märkta blåhakar blev det sämsta någonsin. Andra arter verkade ha haft en god häckningsframgång, bland annat så fångades rekordmånga trädgårdsångare. En höksångare fastnade i näten i augusti, den åttonde för Reffelmansviken.

Nu i september så har fågeltillgången ökat markant och helgen 15-16/9 fick vi 358 fåglar i näten. Ganska många gråsiskor men framför allt ängsoplärkor. En morgon fick vi 51 stycken, bara lite färre än totalsumman under det tidigare rekordåret.

Lars G

Årets fågelskådare

PÅ SOF:S ÅRSMÖTE I HOLMSUND i maj utsågs årets fågelskådare. Det blev Mattias Backlund från Ljusdal, medlem i vår fågelklubb, som fick detta fina pris som delas ut till en lovande ung fågelskådare.

Priset gick inte av för hackor, en Swarovski tubkikare blev nämligen Mattias belöning.

Tornfalksholk på en lada i Hudiksvallsområdet. Foto: Mats Sundkvist.

Exkursion med skolklasser

I MITTEN AV MAJ ANORDNADE FÅGELKLUBBEN en exkursion till fågeltornet i Tunasjön med två klasser från Västra skolan.

Efter cykelfärd från skolan till Tunasjön fick eleverna information om vilka fåglar som kan ses från tornet. Vi delade in eleverna i fyra grupper för att alla kunde inte gå upp i tornet samtidigt. Väl uppe fick de titta i de tre tubkikare som var uppställda. Det var en ny upplevelse för de allra flesta. Mest imponerade blev barnen, och lärarna, av svart-hakedoppingarna som visade sig med nio exemplar. Totalt sågs 42 arter bland annat brun kärrhök, som häckade i sjön.

Förhoppningsvis kommer exkursionen att ge några av ungdomarna ett intresse för fåglar. Vi som var med från fågelklubben var Lars G Lindström, Mats och Seve Sundkvist.

Låda på lada

FÅGELKLUBBEN HAR UNDER CIRKA TRE ÅR satsat på att sätta upp holkar till olika fågelarter. Av cirka 550 uppsatta holkar ska jag försöka redovisa några siffror.

Tornfalk: Från östra Bölan i Enånger till Jättendal, Näsviken, Norrbo, Forsa, Hälsingtuna, Rogsta, Ilsbo och Bergsjö. Ungefär 45 holkar har satts upp. Från två häckningar första året är vi nu efter två år uppe på fem lyckade häckningar. Totalt föddes det 24 ungar i holkar som vi har satt upp.

Starholkar: Cirka 70 holkar har placerats på olika områden bland annat soptippen, Idenor och Rogsta. Totalt märktes 75 boungar på de olika ställena.

Ugglor: Några få häckningar har konstaterats i de cirka 50 holkar vi satt upp bland annat slaguggla.

Småfågelholkar: Vi har satt upp cirka 400 holkar som vi försöker att hålla koll på. Det kan vara svårt ibland då inte tiden vill räcka till men en stor del har satts upp i stora grupper då det är lättare att inventera dessa. Resultatet i år var nog inte så mycket sämre än i fjol när det gäller svartvit flugsnappare trots att betydligt färre ungar blev märkta. Vi hann nämligen inte med att märka alla ungar för häckningen inleddes ungefär två veckor se-

nare i år på grund av det kalla vädret under stora delar av maj. I år märktes 238 ungar.

Av talgoxe märktes bara 36 ungar och av blåmes 38 stycken. I ett par av holkarna häckade i år göktyta (25 boungar märktes).

Ur lådan Mats Sundkvist

De flesta av holkarna har tillverkats och satts upp av bröderna Sundkvist, Seve och Mats.

Redaktörens anmärkning

BIDRAG TILL NATTVAKAN

DET ÄR INTE ALLTID SÅ LÄTT ATT FÅ IHOP ETT NUMMER AV NATTVAKAN. Trots att det ofta är ganska många som skriver något till tidningen så är det ibland brist både på ideér och uppslag.

Därför efterlyser vi bidrag till tidningen. Det behöver inte vara långa artiklar utan varje liten notis är viktig.

Man behöver heller inte vara proffs på fåglar för att skriva ett inslag. Vår tidning ska ju inte vara en vetenskaplig tidskrift. Har du haft någon trevlig upplevelse, låt även andra få ta del av den.

Kenneth öppnar champagneflaskan (pommac) för att fira att fågel nummer 20 000 är märkt på Reffeltmansviken. Foto: Mats Sundkvist.

Fortsättning från sidan 3

Kuggören försvann alförrädarna i mitten av månaden, men blev snart ersatta av en annan grann artisk juvel, praktejderhanne!

Maj inleddes med att en ung vitnäbbad islom rastade utanför Långvind. Dvärgmåsarerna återkom till Hålsjövikens och åtta gamla fåglar inledde häckningsbestyren, medan den yngre dvärgmåsen som fanns på plats får vänta till nästa år. Fem dvärgbeckasiner upptäcktes i samma veva på Tuna-sjön. Trots fjolårets bottenrekord för sorkspecialiserade rovfåglar och ugglor började det redan nu märkas att det skulle bli ett bättre år för dessa arter, tornfalkarna besökte våra holkar, fjällvråkarna tog sorkar på åkarna och under våren hade en hel del ugglor spelat. Trevligt var det att se de fyra fjällpipare som rastade ute i Hög i slutet av maj.

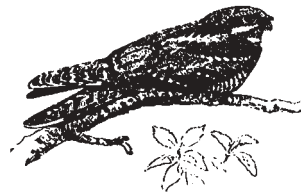
När försommaren kom började som vanligt allt flera spendera de ljusa nätterna i fält lyssnandes efter nattsångare. Det inleddes lite trögt, men efterhand så kunde följande antal summeras: vaktel (3), kornknarr (minst 10), småfläckig sumphöna (2), kärrsångare (fåtalig), gräshoppsångare (flera), näktergal (vanlig) samt hornuggla (flera kullar). Flodsångare och busksångare saknades för första

gången på många år. Istället sjöng den sällsynta vassångaren några dagar i mitten av juli vid Hålsjövikens. Även tre nattskräror spelade och visade upp sig i juni.

Sommaren blev vacker och regnfattig. Detta gynnade förstås häckningen och skärgårdsringmärkarna kunde glädja sig åt rekordmängder av silltrutsungar. Bland rovfågeln var ormvråkskullarna åter riktigt fina och minst nio häckande tornfalkspar hittades.

Tyvärr lägger många skådare kikaren på hyllan när sommaren kommer. Tyvärr, då sommaren kan ge många fina stunder bland rastande och sträckande artiska vadare. Detta sträck är ett ganska okänt fenomen, men förekommer år efter år. Flera fina dagar med sträck noterades i juli och början av augusti, med vackra arter som myrspov, kustsnäppa, kustpipare, kärrsnäppa, spovsnäppa och sandlöpare i flockarna. Sommarens bästa vadardag kan du dock läsa om på annan plats i denna tidning.

När hösten kom väntade många på hur det skulle ha gått för våra häckande fjällgäss uppe bland fjällsjöarna. Det dröjde en bit in i september innan de första ungarna sågs, då vi som mest kunde räkna in 42 fåglar, varav nio stycken var födda i år. Även två kullar med vitkindad gås siktades in, dessa fåglar hade dock häckat i vår egen skärgård. Bland andra trevliga arter i början av hösten kan nämnas en ung höksångare som ringmärktes vid Reffelmansviken och en ung svarttärna som sträckte söderut vid Hörneudde.

Roskärnen häckar långt ut i kustbandet.

Att rapportera via Svalan

Mats Axbrink

SEDAN DRYGT ETT ÅR TILLBAKA så kan vi fågel-skådare utnyttja ett suveränt system för att rapportera fågelobservationer. Svalan kallas det populärt och bygger på ett samarbete mellan SOF, Naturvårdsverket och Club 300. Systemet som egentligen heter "Allmänt rapport-system för fåglar" bygger på att vi via Internet rapporterar våra fågelobservationer. Jag är väl medveten att inte alla inom HFK har tillgång till "Nätet", men sannolikt blir vi varje dag allt fler och fler.

När jag skriver detta i början av september 2001 så har hittills 47 personer i Häl-

singland och 27 personer i Gästrikland bidragit till observationer på Svalan. Hoppas att fler hittar till Svalan och börjar rapportera!

Hur gör man för att kolla på nya observationer?

Tillgång till Internet behövs. Man går till en hemsida som heter <http://svalan.environ.se/rappsys/index.htm> och kan där exempelvis börja med att titta på sidan Dagens Fågel eller sidan Visa obsar så ser man vad mycket information som kan hittas. Det går bland

annat att söka på observationer i Gästrikland- och Hälsingland så får man de senaste obsarna från respektive landskap. Du kan också leta efter någon speciell art eller kolla vad dina skådarkompisar hittills har rapporterat. Systemet bygger dock helt på att vi fågelskådare rapporterar in våra observationer.

Hur gör man för att själv rapportera?

För att själv rapportera fåglar måste man börja med att få ett lösenord. Det gör du genom att gå in på "bli rapportör" och fylla i ett anmälningsformulär. När du skickat i väg formuläret får du snart ett svar från Svalan där du får ett eget lösenord så att du kan börja rapportera. Väl inne i rapporterings-systemet börjar man med att välja den lokal som man observerat fågeln på. Här har rrk Gästrikland och Hälsingland lagt in ett stort antal lokaler som vi vet är välbesökta. Hittar du ingen lokal som passar för din observation så måste du själv lägga in en egen lokal. Detta görs genom att markera lokalens läge på en karta som finns i Svalan. Denna lokalangivelse kan dock bara användas av dig själv.

Efter att du har en lokal så kan du börja rapportera de fåglar du sett på lokalen. Du lägger in art, antal, kön, medobservatör, tidpunkt med mera för varje observation. Du kan också ge en speciell kommentar för varje observation. Det sista kan du bland annat utnyttja om du var, låt säga, 500 m öster om en lokal som rrk lagt in och inte vill lägga in en egen lokal. Alltså skriv här: 500 meter öster om. Ett annan idé kan vara att ange exakt gatuadress för exempelvis fåglar vid fågelbord i större orter. När du anser att fakta om observationen är klar så trycker du bara "spara" och snart kan ett antal miljoner besökare på Internet se att du nyligen sett en blåhake...

Du kan rapportera alla arter så du behö-

ver inte vänta på att någon ovanlig art ska dyka upp innan du provar på att rapportera en fågelobservation. Du kan också rapportera äldre observationer från året.

Förenklar för rrk

Om ett stort antal observatörer börjar utnyttja Svalan för att rapportera sina observationer på, så är förhoppningen att vi i slutet av året mycket snabbt kan summera årets observationer. Egentligen skulle då de rapportörer som till fullo utnyttjat Svalan inte behöva skicka in någon fågelrapport till respektive regional rapportkommitté (rrk). Genom de möjligheter till kartutdrag och diagram som Svalan ger har också rrk i samband med fågelrapporten möjlighet att underlätta förståelsen för fågelrapporten. Allt i förhoppning att fågelrapporten ska komma ut så snart som möjligt.

Två labbungen. Foto: Mats Sundkvist

Sjöfågelmärkning

Mats Sundkvist

ETT SPÄNNANDE ÄVENTYR är att få vara med på ringmärkning av sjöfågel vilken inleds kring den tionde juni med grå- och havstrutar som finns på de flesta av våra öar i skärgården.

En dag i skärgården börjar vid femtiden på morgonen med båt mot någon av de öar som vi vet att fåglarna häckar på. Vi åker från Dressviken mot norr där vi har flera fågelrika öar. Fåglarna fångas på marken, artbestäms och får en ring runt det ena benet. På öarna märker vi gråtrut, havstrut, silltrut, fiskmå, skrattmå, fisktärna, silvertärna, labb, skranttärna, tordmule och tobisgrissla

I övrigt har någon vigg, ejder, roskarl, strandskata och knölsvan också märkts.

Tyvär har skranttärnan i år ej häckat på en gammal häckningsplats som utnyttjats flera år tidigare. Labben häckar på en ö där vi under flera år märkt två ungar varje gång.

Silltruten häckar på några öar där Gammelsten är den bästa platsen, cirka 150 fåglar har räknats på denna holme. Oturligt nog har en stor plundrare av ungar upptäckt ön och det är minken som biter ihjäl många.

Då vi har en lång kust tar det lång tid att besöka alla öar där fåglar häckar i större

omfattning. Ej heller är det så lätt att gå i land på alla öar speciellt om det blåser.

Vi brukar vara fyra man med i båten. Mats Axbrink och Kenneth Karelius sköter själva märkningen. Vi övriga får leta upp fågelungarna.

Ett visst antal silltrutar märks med färgring som kan avläsas med tubkikare. Tobisgrissla och tordmule är de fåglar som häckar sist av de arter som vi märker. Då blir det mycket krypande och letande under klippblock där ungarna ligger. Bland sidovinsterna på dessa turer kan intressanta observationer förekomma bland annat svartsnäppa, spovsnäppa, kärrsnäppa, småspov och dvärgmå. På flera av öarna finns skärpiplärka som vi ännu inte lyckats märka. Förslag finns att göra ett försök nästa sommar.

Turen den 28 juni gav som exempel följande resultat silvertärna (68), fisktärna (6), skrattnås (15), fiskmå (26), labb (2) och silltrut (85)

Vid rodret Mats Sundkvist.

Fortsättning från sidan 6
och äta. Har du inga träd på tomten kan du petta ner träd (gran och björk) runt fågelbordet som skydd. Lämna gärna en öppning så du kan titta på fåglarna som du lockar dit, men tänk på att du inte placerar fågelbordet för nära fönstret, detta för att undvika att någon fågel råkar flyga in i rutan. Vill du se

fåglarna på närmare håll är det bättre att ha en kikare till hands.

Vad skall jag välja för typ av fågelbord?

Det är viktigt att fågelspillningen inte kommer i kontakt med maten, undvik därför den gamla sortens fågelstugor/fågelbord där fåglarna går omkring i maten. Välj istället en fågelstuga/fågelbord med sittpinne så att spillningen åker ner på backen. Det kan dessutom vara bra att ha glest med granris under fågelbordet så att fågelspillningen ramlar igenom och göms.

Vad vill fåglarna ha för mat?

Vanligast är det att man matar med talg, solrosfrö, hampfrö, havre och brödkanter. Vill du lägga ut matrester kan du göra det så länge maten inte är salt. Fåglarna blir nämligen sjuka om de får i sig för mycket salt, men i övrigt är det bara att prova sig fram. Vill du göra till exempel koltrasten extra glad kan du lägga ut ett och annat apple.

Vilka arter kan vi nu tänka oss att få se vid våra fågelbord?

Det varierar naturligtvis mycket beroende på var man bor, men vanliga besökare här i trakterna är talgoxe, blåmes, svartmes, talltita, domherre, gråsiska, grönsiska, bofink, gulsparv, gråsparv, pilfink, grönfink, nötväcka, koltrast, skata och större hackspett. Några ovanligare arter som setts på fågelborden här i trakterna runt Hudiksvall är tofsmes, trädkrypare, svarthätta, steknäck, steglits, gråspett och mindre hackspett. I södra Hudiksvall finns två ringmärkta mindre hackspettar. En äldre som är ringmärkt på vänster ben -93 och en yngre som märktes nu i höst på höger ben. Skulle någon av dessa fåglar besöka ditt fågelbord får du gärna höra av dig till någon i fågelklubbens styrelse. Lycka till med skådandet i vinter!

Lanskrifa. Foto: Ole Kallström.

Program

höst och vinter

Samling där inte annat anges är alltid vid Lillfjärdens utfodringsplats.

Lavskrika och slaguggla 12/11

Plats: Lansen-komvux, Hudiksvall
Tid: 19.00

Åke Englund och Carl-Erik Zetterlund från Arbrå kommer och berättar om sitt lavskrikeprojekt, som bland annat omfattar ringmärkning, och om slagugglans förekomst i Hälsinglands skogar.

Traditionsenlig nyårsexkursion 1/1

Tid: 08.00
Ansvarig: Mats Axbrink

På nyårsdagen startar årets fågelsäsong. Denna dag har blivit allt mera viktig för många fågelskådare i Hälsingland. Det gäller att precis som tidigare år se så många arter som möjligt denna första dag på året.

Innemöte
28/1

Plats: Lansen-komvux, Hudiksvall
Tid: 19.00

Denna kväll så lär vi oss hur det nya systemet för rapportering av fågelobservationer på nätet, Svalan, fungerar.

Innemöte
25/2

Plats: Lansen-komvux, Hudiksvall
Tid: 19.00

Programmet för denna kväll är inte fastlagt ännu.

Uggleekursion
6/3

Tid: 19.30
Ansvariga: Krister Karlsson, Karin Svensson

Uggleekursionen är som vanligt mycket beroende på vilket väder som råder. Vi önskar vindstilla. Sommarens stora förekomst av framförallt skogslämlar ger oss en stor förhoppning om att gnagarstammen har fortsatt att öka och då finns bra möjligheter att kunna höra våra vanligaste ugglor.

Årsmöte
12/3

Plats: Räddningstjänsten
Tid: 18.30

Sedvanliga årsmötesförhandlingar med fika och bildvisning.

